

PŘÍJMOVÁ CHUDOBA PRACUJÍCÍCH OSOB V ČESKÉ REPUBLICĚ

Abstrakt

Přestože chudoba ve vyspělém světě není otázkou života a smrti jako tomu často bývá v zemích méně rozvinutých, je to téma, kterým je potřeba se zabývat i ve vyspělých zemích. Tematika sociální soudržnosti a sociálního vyloučení hraje v poslední době stále významnější roli i v agendě Evropské unie. V 90. letech se Evropská unie začala zabývat také problematikou tzv. pracujících chudých, tedy osob, které přesto, že jsou zaměstnané, spadají do kategorie chudých. Přitom právě zaměstnání by mělo lidem zajišťovat takový životní standard, kterého lidé bez práce nedosahují. Je nezbytné se tématu pracujících chudých věnovat, tyto osoby identifikovat, zjistit příčiny jejich chudoby a vyvinout taková opatření, aby zaměstnané osoby měly vždy lepší životní podmínky než osoby závislé na sociálních dávkách. Cílem této disertační práce je poskytnout komplexní pohled na problematiku chudoby pracujících osob v České republice.

Metody monitorování tohoto fenoménu nejsou zatím dostatečně rozvinuté a zejména nejsou jednotné. Proto je v první části práce věnována pozornost dosavadnímu výzkumu v této oblasti se zaměřením na kritické zhodnocení jednotlivých metod. Jejich kombinací a modifikací je pak definována metodika používaná v rámci této práce.

Stěžejní část práce je věnována podrobnému zhodnocení úrovně chudoby pracujících v České republice, včetně zachycení charakteristik chudých pracovníků, a to s využitím deskriptivní a regresní analýzy. Analýza je založena na datech z výběrového šetření Životní podmínky z roku 2011.

Zaměstnanci, kterým je v rámci této práce věnována pozornost, tvoří více než třetinu populace osob bydlících v bytech, a proto je nevyhnutelné zasadit vývoj míry chudoby zaměstnanců do vývoje příjmové chudoby celé české populace. Analýza vývoje je provedena rovněž s využitím dat z výběrového šetření Životní podmínky z let 2005 až 2013. Úroveň chudoby ovlivňují přijatá opatření sociální politiky, a proto je vývoj chudoby dán do souvislosti s opatřeními sociální politiky v oblasti chudoby ve sledovaném období.

Hlavní přínos práce spočívá v přispění k diskusi o vhodné metodice k monitorování chudoby pracujících osob. Závěr přináší několik poznatků, jež mohou být v praxi využity při vytváření sociální politiky státu, zejména v oblasti zaměstnanosti a minimální mzdy. Práce může zároveň sloužit jako teoretický základ pro další rozvoj metodologie v oblasti mapování a hodnocení úrovně chudoby pracujících chudých.